

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av mentalvårdslagen (1116/1990) (rättsmedlen vid läkemedelsbehandling mot patientens vilja)

Inledning

Social- och hälsovårdsministeriet ber om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av mentalvårdslagen (1116/1990). I mentalvårdslagen finns bestämmelser om både ordnande av mentalvårdstjänster och vård oberoende av patientens vilja.

Bakgrund

Finland fick ett beslut från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) 2012 i fallet X mot Finland (nr 34806/04). I domen ansåg Europadomstolen att rätten till frihet enligt artikel 5 och rätten till privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen (Europakonventionen) hade kränkts. Den senare kränkningen gällde medicinering som patienten hade fått mot sin vilja. I anslutning till detta konstaterade Europadomstolen att det saknas tillräckliga rättssäkerhetsgarantier.

Också vid de nationella domstolarna har man behandlat fall som gäller läkemedelsbehandling som getts mot patientens vilja. Åbo hovrätt ansåg i sin dom i april 2022 (S 21/1053) att det anmärknings- och klagomålsförfarande som preciserats efter domen i målet X v. Finland gav ett tillräckligt rättsskydd. I maj 2022 ansåg Vasa hovrätt (S 21/871) att käranden inte hade tillgång till effektiva rättsmedel, eftersom det efter domen i målet X v. Finland inte har föreskrivits om nya rättsmedel.

Europarådets genomförandeavdelning meddelade i juni 2021 att den anser att domen i målet X mot Finland fortfarande inte har verkställts fullt ut. Verkställigheten av domen överfördes till ministerkommittén för förstärkt övervakning och den behandlades i ministerkommittén i december 2021. I sin resolution uppmanar ministerkommittén Finland att skyndsamt vidta lagstiftningsåtgärder för att slutföra verkställigheten av domen.

Regeringspropositionen bidrar också till genomförandet av det som skrivits in i statsminister Marins regeringsprogram, enligt vilket lagstiftningen stärker självbestämmanderätten för dem som använder social- och hälsovårdstjänster (punkt 3.6.1).

Målsättningar

Syftet med propositionen är att förbättra rättsskyddet för patienter som får psykiatrisk vård oberoende av sin vilja genom att det krävs ett skriftligt beslut om regelbunden psykiatrisk läkemedelsbehandling som tas in mot patientens vilja när patienten motsätter sig läkemedelsbehandlingen eller när det inte kan klarläggas av patientens vilja.

Patienten ska i fortsättningen ha möjlighet att överklaga detta beslut hos förvaltningsdomstolen. Ett beslut om läkemedelsbehandling får dock verkställas omedelbart trots att ändring har sökts, så att behörig läkemedelsbehandling som ges patienten på medicinska grunder kan tryggas.

Målet är att det rådande rättsläget ska motsvara Europadomstolens centrala människorättskonventioner. Ändringen behövs också för att säkerställa en enhetlig statlig rättspraxis. Olika domstolars avgöranden som skiljer sig från varandra i fall med motsvarande fakta kan inte anses vara ändamålsenliga med tanke på tillgodoseendet av patienternas rättsskydd.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023.

Svarsanvisningar för mottagare

Svarsanvisningar för mottagare

Utlåtandena är offentliga och publiceras i tjänsten och på projektets webbplats.

Vi ber er bifoga ett kortfattat sammandrag (högst en halv sida) i ert utlåtande som tas in som sådant i sammandraget.

Utlåtandena beaktas vid den slutliga beredningen av propositionen.

Utlåtandena ska i första hand lämnas in via tjänsten lausuntopalvelu.fi.

Vid behov kan utlåtandet sändas elektroniskt till adressen: kirjaamo.stm@gov.fi eller per post till adressen: Social- och hälsovårdsministeriet, PB 33, 00023 STATSRÅDET.

I följebrevet ska anges ärendenumret V/813/2021 och STM005:00/2021.

OBS! Utlåtandet behöver inte sändas separat per e-post eller post, om den svarande svarar via utlåtandetjänsten.

Tidtabell

Vänligen sänd ert utlåtande senast den 22 juli 2022.

I sammandraget av utlåtandena beaktas endast de utlåtanden som inkommit inom utsatt tid.

Beredare

Ytterligare information om begäran om utlåtande ges av

Fram till 23.6 specialsakkunnig Maija Miettinen, tfn 358 295 163 452

24.6–17.7 direktör Jaska Siikavirta, tfn 358 295 163 394

Fr.o.m. 18.7 regeringsrådet Kirsi Ruuhonen, tfn 358 295 163 239

E-postadresser: fornamn.efternamn@gov.fi

Bilagor:

[HE luonnos mielenterveyslain muuttamisesta \(tahdon vastaisen lääkityksen oikeussuojakeinot\) 10.6.2022.pdf](#) - Utkast till regeringsproposition (på finska)

[RP Huvudsakliga innehåll och paragrafer 03062022.pdf](#) - Propositionens huvudsakliga innehåll och paragrafer

Sändlista:

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC

Ahvenanmaan hallintotuomioistuin

Ahvenanmaan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomainen

A-klinikkasäätiö

Aluehallintovirastot

Diakonia-ammattikorkeakoulu

DigiFinland Oy

Duodecim

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Etelä-Savon hyvinvointialue

Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin ja uudenmaan sairaanhoitopiiri

Hyvinvointiala HALI ry

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Ihmisoikeuskeskus

Ihmisoikeusliitto

Itä-Savon sairaanhoitopiiri

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Iso

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Kainuun hyvinvointialue

Kansaneläkelaitos

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske ry
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
KoKoA -Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry
Korkein hallinto-oikeus
Kuluttajaliitto
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kymenlaakson sairaanhoitopiiri
Kärkullan kuntayhtymä
Lapin aluehallintovirasto
Lapin hyvinvointialue
Lapin sairaanhoitopiiri
Lapsiasiavaltuutettu
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsipohjan sairaanhoitopiiri
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäripalveluyritykset LPY
Mielenterveyden keskusliitto
Mielenterveysomaisten keskusliitto –FinFami ry
Mielenterveyspooli
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Muistiliitto
Neuroliitto
Niuvanniemen sairaala
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Omaishoitajaliitto
Osallisuuden Aika ry
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus Sonet Botnia
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Päihdeasiamies
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiri
Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA
Rikosseuraamuslaitos
Saamelaiskäräjät
Sairaanhoitopiirien johtajat ry

Satakunnan hyvinvointialue
Satakunnan sairaanhoitopiiri
SILE-hanke
Sininauhaliitto
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Lääkäriliitto
Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistys
Suomen Potilasasiamiehet ry
Suomen Potilasliitto
Suomen Psykiatryhdistys
Suomen Psykologiliitto
Suomen sairaanhoitajaliitto
Suomen sosiaalioikeudellinen seura
Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus ry
Tehy ry
Terveystieteiden tutkimuskeskus
Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN/ Sosiaali- ja terveysalan
neuvottelujärjestö Sote ry
Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät - TESO ry
Turun hallinto-oikeus
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan sairaanhoitopiiri
Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto
Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhan Vaasan sairaala
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vankiterveydenhuollon yksikkö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands hälso- och sjukvård
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Siikavirta Jaska
Sosiaali- ja terveysministeriö

Ruuhonen Kirsi
Sosiaali- ja terveysministeriö